



# Een toolkit voor de behartiging van natuurbelangen

Verlies van biodiversiteit, natuurbescherming  
en de EU-strategie voor de natuur

## Contents

|  |    |
|--|----|
| Natuur is belangrijk, omdat...                                     | 3  |
| We verliezen de natuur als nooit tevoren...                        | 4  |
| De effecten van het verlies aan biodiversiteit zijn nu al merkbaar | 5  |
| Deze effecten zullen erger worden als de trend zich voortzet       | 6  |
| Maar heeft het echt zin?   | 7  |
| Waarom verliezen we dan de biodiversiteit?                         | 8  |
| Vertel me meer over het verband met de klimaatverandering          | 9  |
| Weten de mensen hiervan?   | 10 |
| Hoe kunnen we dit verlies stoppen?                                 | 11 |
| Zijn er goede voorbeelden die we kunnen volgen?                    | 12 |
| Wat doet Europa om het probleem op te lossen?                      | 13 |
| Wat kan ik persoonlijk doen?                                       | 14 |

## Natuur is belangrijk, omdat...

- ✘ Biodiversiteit het fundament voor al het leven op aarde is
- ✘ Het verlies aan biodiversiteit het verlies van de vitale diensten betekent waarvan samenlevingen afhankelijk zijn
- ✘ Ecosystemen en de bodem kooldioxide absorberen en de gevolgen van de klimaatverandering helpen te beperken

**Biodiversiteit is de verscheidenheid van het leven op aarde.** Dit levende web is gesponnen van de draden van het leven, reinigt het water dat we drinken, bestuift onze gewassen, zuivert de lucht die we inademen, reguleert het klimaat, houdt onze bodem vruchtbaar, voorziet ons van geneesmiddelen en levert een groot aantal basismaterialen voor onze industrie.

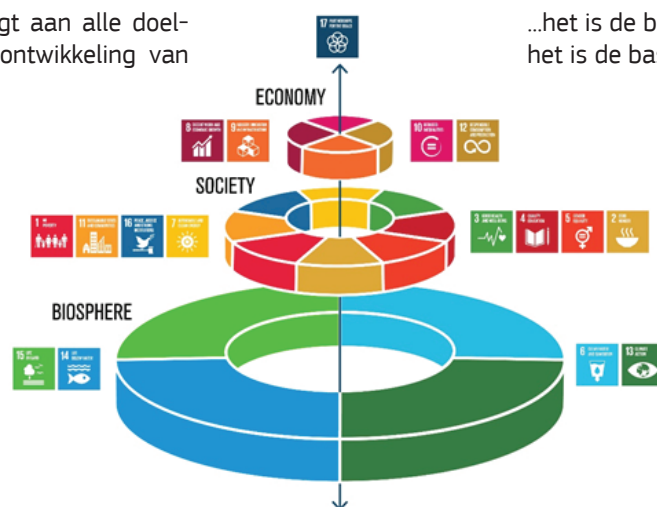
**Ecosystemen leveren cruciale diensten die ons levensondersteunende systeem in stand houden.** Als we de biodiversiteit vernietigen, vernietigen we dit systeem door de tak af te zagen waarop we zitten. Beschadigde ecosystemen zijn kwetsbaarder en kunnen maar beperkt het hoofd bieden aan extreme gebeurtenissen en nieuwe ziekten. Evenwichtige ecosystemen daarentegen beschermen ons tegen onvoorziene rampen en wanneer we ze op een duurzame manier gebruiken, bieden ze veel van de beste oplossingen voor urgente problemen.

**Er zijn vele redenen waarom we ecosystemen en biodiversiteit nodig hebben.** Naast hun intrinsieke waarde, en de niet-materiële dingen die ze met zich meebrengen zoals geestelijke verrijking en esthetische waarde, vormen ecosystemen het fundament van alle economieën en samenlevingen. Zij vormen de essentiële infrastructuur die ten grondslag ligt aan onze welvaart en ons bestaan.

Het verlies van biodiversiteit is gevaarlijk. Dit verlies is...

- ✘ een **klimaat**probleem, omdat het vernietigen en beschadigen van ecosystemen en de bodem de opwarming van de aarde versnelt
- ✘ een **zakelijke aangelegenheid**, omdat natuurlijk kapitaal de essentiële hulpbronnen voor de industrie levert
- ✘ een **veiligheids**probleem, omdat het verlies van natuurlijke hulpbronnen, met name in ontwikkelingslanden, tot conflicten kan leiden
- ✘ een kwestie van **voedselzekerheid**, omdat bestuivers en bodemorganismen een vitale rol spelen in ons voedselsysteem
- ✘ een **gezondheid**probleem, omdat de natuur de lucht-, water- en bodemkwaliteit verbetert, de blootstelling aan vervuilende stoffen vermindert en onze steden afkoelt
- ✘ een **ethische** kwestie, omdat het verlies aan biodiversiteit de armste mensen het meest schaadt, waardoor de ongelijkheden nog groter worden, en
- ✘ een kwestie tussen **generaties**, omdat we onze nakomelingen beroven van de basis voor een volwaardig leven
- ✘ een **morele** kwestie, omdat we de levende planeet niet mogen vernietigen, en

De natuur ten grondslag ligt aan alle doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van de VN:



Afbeelding van [https://www.stockholmresilience.org/images/18\\_36c25848153d54bdba33ec9b/1465905797608/sdgs-food-azote.jpg](https://www.stockholmresilience.org/images/18_36c25848153d54bdba33ec9b/1465905797608/sdgs-food-azote.jpg)

## We verliezen de natuur als nooit tevoren...

- ✘ Menselijke activiteiten hebben de planeet in een zesde massa-uitsterving gedreven, waarbij 1 miljoen soorten met uitsterven worden bedreigd
- ✘ Tussen 1970 en 2014 is de wereldwijde populatie van wilde dieren met 60 % gedaald
- ✘ De biodiversiteit boven en onder de grond neemt in elke regio van de wereld met ongekende snelheid af
- ✘ Dit verlies is nauw verbonden met klimaatverandering en maakt deel uit van een algemene ecologische crisis.

Over de gehele wereld liggen de **uitsterfsnelheden nu ongeveer 100 à 1 000 keer hoger dan in de periode voordat de mens bestond**. Dit is de grootste uitstervingsgolf sinds de verdwijning van de dinosaurïërs. Zo'n 42 % van de terrestrische dier- en plantensoorten met bekende trends zijn de afgelopen tien jaar in omvang afgenomen.

**Tropische bossen worden in hoog tempo vernietigd, waarbij elk jaar een gebied ter grootte van Griekenland verloren gaat.** Deze bossen herbergen het hoogste niveau aan biodiversiteit op de planeet. Wereldwijd beslaan de beboste gebieden nu slechts 68 % van de bosoppervlakte uit het pre-industriële tijdperk.

Als de temperatuur wereldwijd met 2 °C stijgt, **zullen de tropische koraalriffen verdwijnen**, waardoor het levensonderhoud van een half miljard mensen wordt vernietigd.

De bodem herbergt een verbazingwekkende diversiteit aan levensvormen: 25 à 30 % van alle soorten op aarde leeft een deel van of hun hele leven in de grond. **De biodiversiteit in de bodem** wordt sterk beïnvloed door menselijke activiteiten. De aantasting van land en bodem in en buiten de EU leidt in toenemende mate tot een afname van de biodiversiteit en de ecosysteemdiensten, zoals de aanvoer van schoon water en voedsaam voedsel, de opslag van kooldioxide of bescherming tegen erosie.

**De daling van de insecten is bijzonder dramatisch.** Insecten zijn belangrijk omdat ze voedsel zijn voor grotere dieren zoals vogels, vleermuizen, reptielen, amfibieën en vissen. Als deze voedselbron wordt weggenomen, zullen al deze dieren verhongeren. Insecten zijn daarnaast ook nuttig voor bestuiving, ongediertebestrijding en recycling van voedingsstoffen.

In 2018 liet een onderzoek in de regenwouden in Puerto Rico zien dat er sinds de jaren tachtig tussen 98 % en 78 % van de biomassa van de [geleedpotigen](#) die op de grond en tussen de bladeren naar eten zochten, verloren was gegaan met een jaarlijks verlies van ongeveer 2,5 %. Soortgelijke dalingen zijn te zien bij vogels, kikkers en hagedissen in dezelfde gebieden als een direct gevolg.

In 2019 werd in een overzicht van 73 historische rapporten over de afname van het aantal insecten geconcludeerd dat de huidige afname ertoe zou kunnen leiden dat 40 % van de mondiale insectensoorten in de komende decennia zullen uitsterven.

Ook de zeeën hebben te lijden, en er zijn nu meer dan 400 dode zones in de oceanen wereldwijd, voornamelijk als gevolg van de uitstroom van meststoffen die in de oceanen terecht komt.

De watergebieden in West-, Midden- en Oost-Europa zijn sinds 1970 met 50 % gekrompen, terwijl 71 % van de vissen en 60 % van de amfibieën de afgelopen tien jaar is verdwenen. In West- en Midden-Europa en de westelijke delen van Oost-Europa wordt momenteel ten minste 37 % van de zoetwatervissen en ongeveer 23 % van de amfibieën met uitsterven bedreigd.

### Links:

<https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview>

Europese rode lijst van bomen

<https://www.iucn.org/news/species/201909/over-half-europes-endemic-trees-face-extinction>

Duits insectenonderzoek ([Hallmann et al., 2017](#))

Het onderzoek van Puerto Rico ([Lister en Garcia, 2018](#))

Onderzoek in Groot-Brittannië

[https://www.somersetwildlife.org/sites/default/files/2019-11/FULL%20AFI%20REPORT%20WEB1\\_1.pdf](https://www.somersetwildlife.org/sites/default/files/2019-11/FULL%20AFI%20REPORT%20WEB1_1.pdf)

Onderzoek uit 2019

[https://www.insect-respect.org/fileadmin/images/insect-respect.org/Rueckgang\\_der\\_Insekten/2019\\_Sanchez-Bayo\\_Wyckhuys\\_Worldwide\\_decline\\_of\\_the\\_entomofauna\\_A\\_review\\_of\\_its\\_drivers.pdf](https://www.insect-respect.org/fileadmin/images/insect-respect.org/Rueckgang_der_Insekten/2019_Sanchez-Bayo_Wyckhuys_Worldwide_decline_of_the_entomofauna_A_review_of_its_drivers.pdf)

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320718313636>

## De effecten van het verlies aan biodiversiteit zijn nu al merkbaar

- ✘ Veel diensten die we van de natuur krijgen, nemen af door het verlies aan biodiversiteit
- ✘ Daartoe behoren het onderhoud van leefgebieden, bestuiving, regulering van de zoetwaterkwantiteit en -kwaliteit, bodemvorming, regulering van overstromingen en opslag van CO<sub>2</sub>

**Sinds 1970 heeft de wereld 60 % van alle gewervelde dieren in het wild verloren**, volgens het WWF. Dat houdt in dat in slechts 50 jaar meer dan de helft van alle vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën en vissen is verdwenen.

**Veel van dit verlies gebeurt buiten Europa**, zodat het vaak niet wordt opgemerkt. Tussen 30 en 50 % van de mangroven is in de afgelopen 50 jaar gestorven of verwijderd, en bijna 50 % van de koraalriffen is vernietigd. Maar ook in Europa zijn de verliezen groot. Uit een onderzoek uit 2017 in Duitsland is gebleken dat de [biomassa](#) van vliegende insecten in beschermde gebieden sinds 1990 met 76 % is afgenomen, wat neerkomt op een verlies van bijna 3 % per jaar.

**Als we niet van koers veranderen, zal de hele mensheid worden getroffen.** We hebben diepgaande en transformerende veranderingen nodig om het verlies aan biodiversiteit boven en onder de grond een halt toe te roepen en schade aan de natuur te voorkomen. Op dit moment worden de mensen in plattelandsgemeenschappen in ontwikkelingslanden het meest getroffen, omdat zij rechtstreeks afhankelijk zijn van de natuur voor hun dagelijkse behoeften, maar de uiteindelijke gevolgen zullen veel groter zijn.

Het gaat niet alleen om het verlies van wilde dieren en planten. Als we de biodiversiteit verliezen, verliezen we de diensten van de ecosystemen — de dingen die de natuur gratis doet. Een kwart van de armen in de wereld en meer dan 90 % van de mensen die in extreme armoede leven, zijn voor een deel van hun levensonderhoud afhankelijk van bossen — en toch zijn tropische bossen een van de belangrijkste locaties waar het verlies aan biodiversiteit plaatsvindt.

In de ontwikkelde wereld is de totale waarde van de productie van landbouwgewassen sinds 1970 verdrievoudigd, maar de andere bijdragen van de natuur, zoals de organische opslag van CO<sub>2</sub> in de bodem en de diversiteit van bestuivers, zijn gedaald, waaruit blijkt dat deze productiviteitswinsten op korte termijn niet duurzaam zijn.

Door bodemaantasting is de productiviteit van bijna een kwart van het mondiale landoppervlak al verminderd. De Europese bestuivers in het wild nemen dramatisch af in diversiteit en aantallen, en vele staan op het punt van uitsterven. Volgens de Europese rode lijst van bomen wordt meer dan de helft van de inheemse bomen in Europa met uitsterven bedreigd.

Raadpleeg <https://www.iucn.org/tags/work-area/red-list>

[https://wwf.panda.org/knowledge\\_hub/all\\_publications/living\\_planet\\_report\\_2018/](https://wwf.panda.org/knowledge_hub/all_publications/living_planet_report_2018/)

## Deze effecten zullen erger worden als de trend zich voortzet

- ✘ Verlies aan biodiversiteit zorgt voor een domino-effect bij het uitsterven van soorten...
- ✘ Tot 5 miljard mensen worden geconfronteerd met een hogere watervervuiling en onvoldoende bestuiving voor voeding in de toekomstige scenario's van landgebruik en klimaatverandering
- ✘ Wanneer we ecosystemen beschadigen, geven ze kooldioxide vrij in plaats van dit op te slaan. Deze feedbacklusen versnellen het klimaatveranderingsproces

Door het **verlies aan biodiversiteit wordt het onmogelijk om de VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling te verwezenlijken**. Nu al wordt de helft van de 44 doelstellingen met betrekking tot armoede, honger, gezondheid, water, steden, klimaat, oceaan en bodemaantasting ondermijnd door krachtige negatieve trends in de natuur en haar bijdragen aan de mensheid.

**Een van de grootste zorgen over zowel de klimaatverandering als het verlies aan biodiversiteit is het bestaan van omslagpunten.** Dit zijn de kritische drempels die nooit mogen worden bereikt, omdat het passeren van een omslagpunt kan leiden tot grote, abrupte veranderingen, waardoor een systeem overgaat in een andere toestand. Deze overgangen zijn moeilijk of onmogelijk om te keren en kunnen enorme negatieve gevolgen hebben. Een voorbeeld uit het verleden was de instorting van de kabeljauwvisserij in Newfoundland in de jaren negentig, toen de kabeljauwbiomassa abrupt daalde tot 1 procent van het vorige cijfer als gevolg van aanhoudende overbevissing. De voorraden zullen zich naar verwachting op zijn vroegst in 2030 herstellen.

Er **zijn verschillende belangrijke omslagpunten voor het milieu in de wereld vastgesteld**, waaronder de Groenlandse ijskap, de Alpengletsjers, verwoestijnd land en koraalriffen. Deze omslagpunten kunnen punten zijn waarna herstel niet meer mogelijk is — het punt waarop zelfversterkende feedbacklusen beginnen, met het risico van een ineenstorting van het milieu.

Bijna een derde van de rifvormende koralen, haaien en haaienfamilies, en meer dan een derde van de zeezoogdieren wordt nu met uitsterven bedreigd.

Biodiversiteitsverlies is een fundamentele oorzaak van conflicten en migratie, waardoor vitale belangen van alle samenlevingen worden geschaad. En het is heel slecht nieuws voor bedrijven. Volgens de jaarlijkse wereldwijde risicorapporten van het World Economic Forum behoren natuurlijke kapitaalcomponenten zoals lucht, water, bodem en biodiversiteit tot de meest waarschijnlijke en impactvolle risico's die onze economie en maatschappij in gevaar brengen.

De Amerikaanse bioloog Paul Ehrlich vergeleek het verlies van soorten ooit met het willekeurig verwijderen van klinknagels uit de vleugel van een vliegtuig. Het vliegtuig kan nog een tijdje blijven vliegen, maar op een gegeven moment zal er een catastrofaal falen plaatsvinden.

**MAAR — er is nog steeds hoop!** We hebben nog tijd om het tij te keren voor het verlies aan biodiversiteit en om de klimaatverandering op een beheersbaar niveau te houden — op voorwaarde dat we snel en op grote schaal handelen! Tijd is onze grootste uitdaging. Volgens de laatste speciale verslagen van het IPCC zullen de komende tien jaar beslissend zijn.

### Links

Global Risks Report 2020 van het World Economic Forum  
<https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2020>

Het milieu in Europa - toestand en verkenningen 2020 (SOER), Europees Milieuagentschap:  
<https://www.eea.europa.eu/publications/soer-2020>

## Maar heeft het echt zin?

- ✘ De mensheid gebruikt sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw meer grondstoffen dan de aarde in een jaar kan produceren
- ✘ Er zou nu 1,6 Aarde nodig zijn om te voldoen aan de eisen die we elk jaar aan de natuur stellen
- ✘ Tot 300 miljoen mensen lopen nu al een groter risico op overstromingen en orkanen als gevolg van het verlies van leefgebieden langs de kust en bescherming

**Onze collectieve impact op de natuur is ongekend in de geschiedenis van de planeet.** Het menselijk handelen heeft nu driekwart van het milieu op het land en tweederde van het zeemilieu ingrijpend veranderd. In 2019 was 29 juli de dag van Earth Overshoot — de dag waarop we meer grondstoffen hebben gebruikt dan de aarde in een jaar kan aanvullen.

**Meer dan een derde van het landoppervlak in de wereld en bijna driekwart van de zoetwatervoorraad wordt nu gebruikt voor de productie van gewassen of vee.**

Het **verlies aan biodiversiteit betekent het verlies van opties voor de toekomst, zoals de mogelijkheid om nieuwe geneesmiddelen te ontwikkelen.** Zo'n 70 % van de geneesmiddelen tegen kanker zijn ofwel natuurlijke producten ofwel synthetische die geïnspireerd zijn door de natuur, en 4 miljard mensen zijn voornamelijk afhankelijk van natuurlijke geneesmiddelen. Het verlies aan biodiversiteit betekent het verlies van talloze geneesmiddelen voordat ze ooit ontdekt worden — een onherstelbaar verlies voor de mensheid.

Het is ook op persoonlijk vlak van belang. De natuur heeft veel preventieve en herstellende effecten op de gezondheid. Regelmatig contact met de natuur kan stress verminderen en lichamelijke activiteit bevorderen, wat een positief effect op de stemming, de concentratie en de gezondheid heeft, en verlaagt de risico's die verbonden zijn aan een inactieve levensstijl. Recente rapporten van het VBD en de WHO bevestigen dat gezonde ecosystemen de sleutel vormen tot ziektepreventie en moeten worden beschouwd als een fundamentele pijler van kosteneffectieve gezondheidszorg.

Zelfs het Europese landbouwsysteem is een belangrijke aanjager van het verlies aan biodiversiteit geworden. Het wijdverbreide gebruik van pesticiden en meststoffen, de bodemerosie en de vervanging van gemengde groeibossen door monocultuurplantages hebben allemaal een negatief effect op de Europese ecosystemen. Wanneer bodems verslechteren, worden ze minder vruchtbaar, hebben ze meer chemische input nodig en verliezen ze hun capaciteit om water en CO<sub>2</sub> vast te houden. Daardoor zullen overstromingen weer vaker en intensiever voorkomen en neemt de uitstoot van broeikasgassen weer toe.

Naast de druk die ons voedselsysteem nu uitoefent op het water, de ecosystemen en de biodiversiteit, wordt ongeveer een derde van al het voedsel dat in de wereld wordt geproduceerd, verspild. Dit komt neer op zo'n 1,3 miljard ton per jaar. In de EU gaat ongeveer een vijfde van onze voedselproductie verloren of wordt verspild. Dat komt overeen met 88 miljoen ton voedsel, wat 143 miljard euro kost.

### Links

Biodiversiteit en gezondheid <https://www.cbd.int/health/stateofknowledge/>

Overshoot Day <https://www.overshootday.org/>

## Waarom verliezen we dan de biodiversiteit?

- ✘ Verlies van leefgebieden, overexploitatie, klimaatverandering, vervuiling en invasieve uitheemse soorten dragen allemaal bij aan het verlies van biodiversiteit
- ✘ Maar de onderliggende oorzaak zijn niet-duurzame menselijke activiteiten
- ✘ Onze vraag naar nieuwe hulpbronnen leidt tot ontbossing, veranderende patronen van landgebruik en de vernietiging van natuurlijke leefgebieden over de hele wereld

### **De belangrijkste reden voor de klimaat- en milieucrisis zijn niet-duurzame productie- en consumptiepatronen.**

Het cumulatieve effect van een economisch model waarbij we ontwerpen, produceren, gebruiken en vervolgens weggooien in plaats van hergebruiken of recyclen heeft onbedoelde neveneffecten gehad.

De **winning en verwerking van materialen, brandstoffen en voedsel is de oorzaak van 90 % van het verlies aan biodiversiteit** en de helft van alle broeikasgasemissies, volgens het International Resource Panel.

Ons consumptieve economische model betekent vaak dat de politieke cycli en de publieke en financiële instellingen zich richten op de korte termijn, waarbij de bredere implicaties voor de langere termijn worden genegeerd.

De **klimaatverandering heeft nu al een impact op het verlies aan biodiversiteit**, waardoor de interactie met andere factoren nog erger wordt. Het zal waarschijnlijk ook de gevolgen van de andere toekomstige oorzaken van het biodiversiteitsverlies vergroten. Deze effecten zullen nog duidelijker worden naarmate de temperatuur blijft stijgen.

### **In Europa is de verandering van het landgebruik de belangrijkste oorzaak voor het verlies aan biodiversiteit.**

De landbouw- en bosbouwpraktijken zijn intensiever geworden, met meer chemische toevoegingen, minder ruimte tussen de velden en een geringere verscheidenheid aan gewassen. Dit gebrek aan variatie betekent bijvoorbeeld veel minder insecten en dus minder vogels. Ook subsidies in verband met de productie, die de kwantiteit ten opzichte van de kwaliteit en de verscheidenheid bevorderen, spelen een rol.

Steden en stedelijke gebieden hebben zich ook enorm uitgebreid, waardoor de bodem is afgesloten en er minder ruimte is voor de natuur. En wanneer landbouwgrond en stedelijke ontwikkelingen geen ruimte laten voor de natuur, is het resultaat een verlies aan biodiversiteit. Veel burgers en bedrijven zijn zich niet bewust van de mate waarin onze samenleving afhankelijk is van biodiversiteit. Het gebruik van het BBP als de belangrijkste maatstaf voor economische ontwikkeling kan ook de volledige omvang van onze impact op het milieu verhullen.

### **Links**

<https://sdg.iisd.org/news/global-outlook-highlights-resource-extraction-as-main-cause-of-climate-change-biodiversity-loss/>

[https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/27518/GRO\\_2019\\_SPM\\_EN.pdf?sequence=1&isAllowed](https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/27518/GRO_2019_SPM_EN.pdf?sequence=1&isAllowed)



## Vertel me meer over het verband met de klimaatverandering

- ✘ Wat de gevolgen betreft, is de wereldwijde biodiversiteitscrisis net zo erg als de klimaatverandering
- ✘ Biodiversiteitsverlies en de klimaatcrisis zijn niet alleen met elkaar verbonden — ze versterken elkaar
- ✘ Maar de bescherming van de biodiversiteit en het herstel van de ecosystemen is een uitstekend middel om de gevolgen van de klimaatverandering tegen te gaan

De **klimaatverandering is enorm slecht**. Volgens een interinstitutionele verkenningstudie die ESPAS voor de Europese instellingen heeft opgesteld, zullen klimaatgerelateerde beslissingen niet alleen de toekomst van onze economieën en samenlevingen bepalen, maar ook die van de mensheid als soort.

Maar tot overmaat van ramp wordt de biodiversiteit sterk beïnvloed door de klimaatcrisis. Naast de gevolgen voor het menselijk welzijn **maakt de klimaatverandering de ecosystemen kwetsbaarder** en intensiveert zij de gevolgen van andere oorzaken van het verlies aan biodiversiteit, zoals het verlies van leefgebieden en versnippering, vervuiling, overbenutting en invasieve uitheemse soorten.

De klimaatverandering veroorzaakt nu al dramatische veranderingen in poollandschappen en zeegezichten en toenemende bosbranden. Door stijgende temperaturen lijden de dieren in het wild doordat de leefgebieden in de poolgebieden veranderen en continenten verbranden. Onze zeeën absorberen meer dan 90 % van de overtollige warmte van de aarde, en naarmate ze opwarmen worden ze minder gastvrij voor het zeeleven en komt er meer CO<sub>2</sub> in de atmosfeer terecht. Graslanden en savannes gaan door de stijgende temperaturen verloren, veranderen in woestijn en gaan sneller achteruit dan elk ander leefgebied op deze planeet.

Tegelijkertijd heeft dit verlies aan biodiversiteit een negatief effect op het klimaat. In plaats van CO<sub>2</sub> op te slaan in de bodem en in de biomassa, geven ecosystemen het weer vrij in de atmosfeer. Door ontbossing neemt de hoeveelheid kooldioxide in de atmosfeer toe, wat op zijn beurt weer leidt tot verder verlies van biodiversiteit.

**Het verlies aan biodiversiteit en de klimaatverandering zijn dus met elkaar verbonden en onderling afhankelijk.** We kunnen het verlies aan biodiversiteit niet aanpakken zonder de klimaatverandering aan te pakken, en we kunnen de klimaatverandering alleen aanpakken als we tegelijkertijd het verlies aan biodiversiteit aanpakken.

Maar aan de andere kant kan het behoud en het herstel van de biodiversiteit en de ecosystemen een essentiële bijdrage leveren aan de aanpak van de klimaatverandering — zozeer zelfs dat 30 procent van onze doelstellingen voor klimaatmitigatie kan worden bereikt met oplossingen op basis van de natuur, zoals het herstel van bossen, bodems en watergebieden. Het aanpakken van gedragsveranderingen en consumptiepatronen, zoals overmatige vleesconsumptie, zou de druk op zowel de biodiversiteit als de klimaatverandering verder verminderen.

“Global trends to 2030” (ESPAS 2019)

[https://espas.secure.europarl.europa.eu/orbis/sites/default/files/generated/document/en/ESPAS\\_Report2019.pdf](https://espas.secure.europarl.europa.eu/orbis/sites/default/files/generated/document/en/ESPAS_Report2019.pdf)

Klimaatverandering en biodiversiteitsverlies als twee zijden van dezelfde medaille

[https://wwf.panda.org/our\\_work/climate\\_and\\_energy/climate\\_nature\\_future\\_report/](https://wwf.panda.org/our_work/climate_and_energy/climate_nature_future_report/)

## Weten de mensen hiervan?

### Het bewustzijn van het belang van biodiversiteit is nog steeds laag, maar neemt toe

Onderzoeken zoals het IPBES Global Assessment on Biodiversity and Ecosystem Services dat in mei 2019 is aangenomen, en televisieprogramma's zoals de Blue Planet-serie helpen het evenwicht te herstellen.

In een in mei 2019 gepubliceerde Eurobarometer-enquête onder meer dan 27 000 mensen in alle lidstaten was 95 % van de respondenten het erover eens dat we de verantwoordelijkheid hebben om voor de natuur te zorgen en dat de zorg voor de natuur essentieel is voor de aanpak van de klimaatverandering. Zo'n 93 % was het er ook mee eens dat onze gezondheid en ons welzijn gebaseerd zijn op de natuur en de biodiversiteit. Een groeiend aantal burgers wordt zich bewust van de positieve rol die de natuur en de ecosystemen spelen als het gaat om gezondheid en voedselzekerheid, en om het beperken van en het zich aanpassen aan de klimaatverandering en andere voordelen.

Hoewel de dynamiek op het gebied van biodiversiteit toeneemt bij verschillende actoren, waaronder bedrijven, verschillende overheidsniveaus of burgers, is nog niet iedereen het erover eens dat het dringend noodzakelijk is om de directe en indirecte oorzaken van het biodiversiteitsverlies aan te pakken.

### Link naar Eurobarometer

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2194>

IPBES-rapport <https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview>

## Hoe kunnen we dit verlies stoppen?

- ✘ We moeten de CO<sub>2</sub>-uitstoot sterk verminderen en de beschikbare oplossingen opschalen
- ✘ We hebben een ambitieuze wereldwijde overeenkomst nodig om het verlies aan biodiversiteit volgend jaar op de CBD-COP 15 in China een halt toe te roepen, zoals uiteengezet in de Europese Green Deal
- ✘ Het komende wereldwijde biodiversiteitskader voor de periode na 2020 moet de natuur op weg helpen naar herstel, met snelle en diepgaande transformerende verandering

**Wetenschappers zeggen dat de komende tien jaar kritiek zijn.** We hebben diepgaande veranderingen nodig in de manier waarop we leven en zaken doen, van ons energiesysteem en de manier waarop we land gebruiken tot gebouwen, steden, transport en voedsel, en we moeten tegen 2030 de bodemaantasting tot stilstand hebben gebracht en tegen 2050 of eerder klimaatneutraal zijn. De Europese Green Deal is het antwoord van de EU op deze crisis.

**Er bestaan al veel oplossingen,** maar we moeten ze breder en op veel grotere schaal gebruiken. We moeten ze snel implementeren, schonere energiebronnen gebruiken, ontbossing tegengaan, land beter beheren en overschakelen op duurzame landbouw.

We moeten de nieuwe CO<sub>2</sub>-uitstoot terugdringen en beginnen met het verwijderen van CO<sub>2</sub> uit de atmosfeer. Fotosynthese door planten en plankton is de beste technologie voor het verwijderen van kooldioxide die we hebben, dus we moeten de ecosystemen beschermen en herstellen en hun achteruitgang een halt toeroepen. En we hebben een overgang nodig die niemand achterlaat, om te voorkomen dat mensen banger zijn voor voorgestelde maatregelen dan voor de gevolgen van de klimaatverandering.

**Om de wereld in China te leiden, moet Europa zijn partners ervan overtuigen dat het al actief is op het gebied van biodiversiteit in binnen- en buitenland.**

De zorg voor de biodiversiteit moet worden meegenomen in de beleidsbeslissingen op alle niveaus, van landbouw en veeteelt tot de nationale energie- en transportplannen. Het omvormen van onze beschaving en onze economie om deze duurzamer te maken, vereist een samenhangender denken en een holistisch benadering van het sociale beleid.

Bedrijven beginnen zich te realiseren dat ze afhankelijk zijn van natuurlijke hulpbronnen voor voedsel, vezels en bouw materiaal. Ecosystemen bestuiven gewassen, filteren water, helpen afval af te breken en reguleren het klimaat. Het verlies van natuur resulteert in directe kosten voor bedrijven wat betreft operationele risico's, continuïteit van toeleveringsketens, aansprakelijkheidsrisico's en risico's voor de reputatie, het marktaandeel en de financiering.

Bedrijven die voorop lopen erkennen deze risico's, maar hun inzicht heeft nog niet de mainstream bereikt, waar er vaak weinig kennis is over hoe bedrijfsmodellen en de inkoop van materialen afhankelijk zijn van de natuur en de biodiversiteit. Het beleid moet de kaders bieden die bedrijven in staat stellen om modellen voor consumptie en productie aan te nemen die het behoud en het duurzame gebruik van de biodiversiteit ondersteunen. Een biodiversiteitsvriendelijke aanpak zal goodwill genereren bij klanten, wat nieuwe commerciële mogelijkheden voor iedereen met zich meebrengt.

### Links

De Europese Green Deal [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf)

<https://www.newscientist.com/article/2201697-destruction-of-nature-is-as-big-a-threat-to-humanity-as-climate-change/#ixzz67LcfLAVb>

## Zijn er goede voorbeelden die we kunnen volgen?

**Veel bedrijven erkennen nu het belang van het beoordelen, taxeren en verantwoorden van hun impact en hun afhankelijkheid van natuurlijk kapitaal en diensten van het ecosysteem.** Ze begrijpen hoe dit hen kan helpen om financiële risico's in te schatten en hen uit te rusten met een uitgebreide meetmethode voor de duurzaamheid voor de 21e eeuw.

De voordelen voor bedrijven zijn onder meer

- ✘ levensvatbaarheid van de bedrijfsmodellen op lange termijn
- ✘ kostenbesparingen
- ✘ verhoging van de operationele efficiëntie
- ✘ groter marktaandeel
- ✘ toegang tot nieuwe markten, producten en diensten
- ✘ voorspelbare en stabiele leveringsketens, en
- ✘ betere relaties met belanghebbenden en klanten.

Grote bedrijven zijn actief betrokken bij de op natuur gebaseerde oplossingscoalitie die in 2019 op de klimaatop in New York is ontstaan.

**Europese financiële pioniers ontwikkelen methoden om hun effecten op portefeuilleniveau te meten.** Het bedrijfs- en biodiversiteitsplatform omvat een aantal casestudies uit heel Europa: [https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index\\_en.htm](https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index_en.htm)

**Er zijn veel goede voorbeelden voor milieubeleidsmakers om te volgen.** Gerichte instandhoudingsmaatregelen zijn in Europa vaak doeltreffend gebleken. De Iberische lynx bijvoorbeeld, die op het punt stond om uit te sterven, is terug (van 52 exemplaren in 2002 tot 327 in 2014), en in Spanje heeft ook de keizerarend zich hersteld van ongeveer 30 broedparen in de jaren zeventig tot meer dan 300 paren in 2011 — beide met de hulp van het LIFE-fonds van de EU. Het LIFE-fonds van de EU heeft sinds 1992 meer dan 3 miljard EUR bijgedragen aan natuurprojecten in heel Europa.

Zie voor meer voorbeelden de Natura 2000-prijzen

[https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/awards/index\\_en.htm](https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/awards/index_en.htm)

Meer voorbeelden van het LIFE-programma

<https://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm>

Als u meer voorbeelden nodig heeft van oplossingen die op de natuur zijn gebaseerd in Europa, zie <https://oppla.eu/nbs/case-studies>;

voor meer voorbeelden uit de hele wereld, zie <https://nature4climate.org/nbs-case-studies/>

## Wat doet Europa om het probleem op te lossen?

- ✘ De Europese Green Deal zet de bakens uit voor de ambitieuze agenda die we nodig hebben
- ✘ Europa leidt de campagne voor een ambitieuze overeenkomst in China volgend jaar
- ✘ Een nieuwe Europese strategie voor de aanpak van het biodiversiteitsverlies is aangenomen
- ✘ De EU is een belangrijke voorstander en donor van projecten ter bescherming van de biodiversiteit in de hele wereld

De **inspanningen van Europa om het verlies aan biodiversiteit boven en onder de grond een halt toe te roepen, omvatten een biodiversiteitsstrategie voor 2020** (Our Life Insurance, Our Natural Capital: an EU Biodiversity Strategy to 2020 [onze levensverzekering, ons natuurlijk kapitaal: een EU-biodiversiteitsstrategie voor 2020]), **een actieplan voor 2017** om de uitvoering ervan te verbeteren (An Action Plan for Nature, People and the Economy) [een actieplan voor natuur, mensen en de economie]), en krachtige wetgeving zoals de vogel- en habitatrictlijnen, de kaderrichtlijn water, de kaderrichtlijn mariene strategie, en het Natura 2000-netwerk van beschermde gebieden.

Hoewel er tot nu toe slechts beperkte successen zijn geboekt bij het stoppen van het verlies aan biodiversiteit, zou de situatie moeten veranderen met het aannemen van een nieuwe strategie.

**De komende biodiversiteitsstrategie zal ambitieuze en realistische toezeggingen bevatten.** De belangrijkste elementen zijn meer natuurbescherming, een ambitieus natuurherstelplan om gezonde ecosystemen te herstellen en een kader om transformerende veranderingen te stimuleren. Het doel is om de integratie van ecosystemen en hun diensten in alle economische activiteiten aan te moedigen, overeenkomstig het beginsel “geen schade toebrengen” aan de biodiversiteit en het klimaat.

**Europa streeft ernaar dat de wereldleiders overeenstemming bereiken over een ambitieus wereldwijd biodiversiteitskader om de biodiversiteit te beschermen.** Dit zal het equivalent zijn van de 1,5 °C-doelstelling van Parijs. Op deze 15<sup>e</sup> vergadering van het Verdrag inzake Biodiversiteit (CBD COP 15) zal de voortgang van de huidige biodiversiteitsdoelstellingen van de wereld worden geëvalueerd en zal het ambitieniveau voor de komende tien jaar worden verhoogd.

Het algemene doel zal worden onderbouwd door nationale toezeggingen over de wijze waarop deze doelstellingen moeten worden verwezenlijkt, een robuust mechanisme om de strategie te monitoren en te herzien, en adequate stappen voor financiering en capaciteitsopbouw. De overeenkomst moet ook ambitieuze en meetbare doelstellingen bevatten om de toestand van de biodiversiteit aan te pakken, de oorzaken van het biodiversiteitsverlies aan te pakken en belangrijke factoren zoals financiering en betere kennis mogelijk te maken.

In het kader van de New Green Deal zet Europa zich vastberaden in voor drie prioriteiten in de nieuwe biodiversiteitsstrategie, waaronder de bescherming van de biodiversiteit tegen toekomstige schade, het herstel van de schade waar deze al is veroorzaakt en de garantie dat de zorg voor de biodiversiteit een centraal onderdeel is van alle andere relevante beleidsgebieden.

Internationaal gezien is de EU een groot voorstander van de bescherming van de biodiversiteit en het duurzame gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Zij zet meer dan 350 miljoen euro per jaar in op biodiversiteit in ontwikkelingslanden via programma's die rechtstreeks gericht zijn op biodiversiteit en programma's voor de mainstreaming van biodiversiteit in andere sectoren. Zo financierde de EU in 2018 66 beschermde gebieden in 27 landen in Afrika ten zuiden van de Sahara.

Europa heeft al geruime tijd de doelstelling om het verlies aan bosareaal wereldwijd uiterlijk in 2030 een halt toe te roepen en de bruto-ontbossing in de tropen tegen 2020 met 50 % te verminderen. De vrijhandelsovereenkomsten van de EU omvatten hoofdstukken over handel en duurzame ontwikkeling met bepalingen over milieubescherming, klimaatverandering, biodiversiteit en bossen, met inbegrip van een verplichting om ervoor te zorgen dat milieuovereenkomsten zoals het Verdrag van Parijs en het Verdrag inzake Biologische Diversiteit effectief worden uitgevoerd.

### Links

EU Green Deal [https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal\\_en](https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en)

EU-biodiversiteitsstrategie <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52011DC0244>

Het Natura 2000-netwerk [https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index\\_en.htm](https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm)

EU-natuurwetgeving [https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/index\\_en.htm](https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/index_en.htm)

EU-actieplan [https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness\\_check/action\\_plan/communication\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/communication_en.pdf)

Enkele Europese ontwikkelingsprojecten [https://ec.europa.eu/europeaid/projects-ground\\_en](https://ec.europa.eu/europeaid/projects-ground_en)

## Wat kan ik persoonlijk doen?

- ✖ Praat over het verlies van biodiversiteit
- ✖ Let op uw verbruik van grondstoffen
- ✖ Doe mee aan een campagne om beter geïnformeerd te raken en te helpen met het verspreiden van deze ideeën

**Wanhoop niet — onderneem actie!** Als je begint met de kleine dingen, zul je het makkelijker vinden om ambitieuzere stappen te gaan nemen. Begin met je familie en je vrienden over deze problemen te praten. Breng ze ter sprake op het werk en op school. Onderzoekers hebben aangetoond dat er slechts een klein aantal toegewijde en vreedzame individuen nodig is om grote sociale veranderingen teweeg te brengen — soms zelfs maar 3,5 procent!

**Oefen druk uit op beleidsmakers** — brieven en e-mails kunnen een opmerkelijk effect hebben.

Er zijn genoeg mogelijkheden. Begin met na te denken over uw eigen CO<sub>2</sub>-voetafdruk en wat u kunt doen om deze te verkleinen — het isoleren van uw huis, een heroverweging van uw energievoorziening en het bevorderen van duurzame vormen van transport. Denk aan de kleren die u koopt, vraag u af welke u echt nodig hebt en of ze nieuw moeten zijn. Denk aan uw vakantie — misschien brengt u liever meer tijd door op één plaats dan dat u er veel bezoekt. En denk aan uw geld — gebruikt uw bank uw investeringen op een milieuverantwoorde manier?

Zoek producten en diensten die het EU-milieukeur hebben gekregen, een keurmerk voor uitmuntendheid op milieugebied dat wordt toegekend aan producten en diensten die gedurende hun hele levenscyclus aan hoge milieunormen voldoen.

Als u levensmiddelen gaat kopen, geef dan de voorkeur aan lokale en seizoensgebonden producten. Zo vermindert u de verborgen CO<sub>2</sub>-uitstoot van transport en opslag. En koop waar mogelijk biologisch — biologisch voedsel bevat minder pesticiden, het is meestal verser omdat het lokaal afkomstig is, het is vriendelijker voor het milieu omdat biologische boerderijen inherent duurzamer zijn. En overweeg om minder vlees te eten — een goed uitgebalanceerd dieet is veel vriendelijker voor het milieu.

Denk aan uw consumptiegewoonten. Het meeste verlies aan biodiversiteit is terug te voeren op onze vraag naar nieuwe hulpbronnen zoals hout en textiel. Maakt u deel uit van dat probleem? Als u de voorkeur geeft aan de vier r's — refuse, reduce, repair, recycle (weigeren, verminderen, repareren, recyclen) — helpt u al mee om het verlies aan biodiversiteit tegen te gaan.

### Links

[https://ec.europa.eu/clima/citizens/tips\\_nl](https://ec.europa.eu/clima/citizens/tips_nl)

[https://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/brochures/biodiversity\\_tips/nl.pdf](https://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/brochures/biodiversity_tips/nl.pdf)

UNEP-campagne over duurzaam leven

<https://medium.com/disruptive-design/introducing-the-anatomy-of-action-a-unesp-x-unschool-collaboration-to-activate-sustainable-986f2ec847e0>

